

Mieściska_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	szamotulski	
Gmina	Duszniki	DU_MI_001
Miejscowość	Mieściska	DU_MI_001

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	4.05.2013 r.	Miejsce wykonania	Dom informatorki
Czas trwania	2 h	Forma i wielkość	Brak danych
Przeprowadzający	M.C.	Komentarz	Wywiad bez nagrania

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
DU_MI_001	K	62 l.	brak	

Informacje etnograficzne	
Tematyka	Pozyskane informacje (ew. cytaty)
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	Nie ma wiedzy na ten temat. Jej matka również.
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	Brak informacji.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak informacji.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	<p>„W tysiąc sześćset którymś był tutaj kościół drewniany, ale się spalił. Wiem, bo poprzedni proboszcz mi mówił.” Matka informatoroki (lat 95) wspomina, że podczas orania pola (w czasie II WŚ) wychodziły ludzkie kości, które ona składała, a później zakopała wszystkie razem w innym miejscu.</p> <p>Przed II WŚ w Mieściskach mieszkało bardzo dużo Niemców. Po wojnie ich powywozili do Niemiec, nikt nie został.</p>

		Po lewej stronie, jak jedzie się do Mieściska od Młodaska stoi Pomnik Pamięci. Świadkiem tego wydarzenia był leśniczy Michalak, który wszedł na drzewo i widział wszystko co się tam wydarzyło. Przywieźli ludzi, dwóch księży i trzech świeckich, których rozstrzelali. Ten leśniczy wszystko opowiedział.
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne		
1.	Św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)	Lano wosk, piekło się pączki na Andrzejki. <i>„Ja więcej nie pamiętam, to mała wioska była”</i> .
2.	Św. Marcina/11 listopada	Pieczemy rogalę. Prawdziwe marcińskie rogalę muszą być z białym makiem. <i>„Biały mak jest bardzo drogi”</i> .
3.	Adwent	Poszcza w adwencie. W piątki posiłki bezmięsne. Starsi ludzie nie muszą pościć, obejmuje ich dyspensa.
4.	Św. Mikołaja (Mikołajki)	Dzieci dostawały prezenty. Wkładano je pod poduszkę i rano dzieci je tam znajdowały.
5.	Wigilia	Wigilia to święto bardzo rodzinne. Choinkę zawsze ubierają dzieci. Choinka w domu stoi do 2 lutego, do Matki Boskiej Gromnicznej. Na Wigilię przygotowywano: karpia pieczonego, dorsza w zalewie pomidorowo-octowej (to nie jest potrawa tradycyjna, mąż informatorki jest kucharzem i on wprowadził tą potrawę, <i>„bo lubi”</i>), kluski z makiem, barszcz z uszkami, kompot z suszonych śliwek, córka informatorki przyrządza makiełki – bułkę z makiem (bułkę moczy się w przegotowanym mleku), od niedawna pierogi ruskie. Gdy informatorka była dzieckiem to w jej domu rodzinnym przygotowywano ten sam zestaw, oprócz dorsza, makiełek i pierogów ruskich. Najpierw śpiewają kolędy, potem cała rodzina siada przy stole nakrytym białym obrusem, pod którym ułożone jest sianko. Do dzieci przychodził Gwiazdor za którego przebierał się ktoś

		z dorosłych. Po kolacji wigilijnej cała rodzina udawała się na Pasterkę.
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Obchodzą rodzinnie, w domu. Jedzą te same potrawy co na Wigilię, dodatkowo na śniadanie podawana jest sałatka warzywna, a na obiad jakieś upieczone mięso. W drugi dzień świąt odwiedzają rodzinę lub rodzina odwiedza ich w domu.
7.	Sylwester/Nowy Rok	Matka informatorki wspomina, że za czasów jej młodości (lata 40, 50 XX w.) Sylwestra spędzano w domu, czekając na północ. O północy rozdzwaniały się dzwony i wszyscy wychodzili z domów. Informatorka mówi, że za jej młodości i w czasach obecnych Sylwester wygląda podobnie. Na zabawy sylwestrowe nie wychodzili zbyt często – sporadycznie, ze względu na ogrom pracy na gospodarce.
8.	Trzech Króli	W Trzech Króli szli do kościoła na msze, nie było żadnych szczególnych obchodów.
9.	Kolędnicy	Kolędnicy chodzili i chodzą. Jeden dorosły, który gra na akordeonie, a wraz z nim dwójka, trójka dzieci. Chodzili po domach i śpiewali kolędy. Nosili ze sobą koszyk, w który zbierali jajka (za to kolędowanie) i „inne drobiazgi”. Informatorka nie pamięta czy są jakoś konkretnie przebrani, jej matka potrafiła wskazać jedną postać – kominiarza.
10.	MB Gromnicznej	W MB Gromnicznej chodzą do kościoła z gromnicą, aby ją poświęcić. Gdy burza przychodzi wstawia zapaloną gromnicę na stół lub w oknie, dla ochrony. Informatorka pamięta, że już jej babcia Marianna tak robiła, w czasach gdy ona była dzieckiem (lata 60 XX w.).
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	Poszczególne zabawy, „jak to na wsi”. Na tłusty czwartek pieczono pączki, wystawia się uroczysty obiad. Uroczysty obiad w tłusty czwartek celebrują od kiedy informatorka sięga

		pamięcią. Pieczono mięsa, matka informatorki wspomina, że w czasach gdy nie było prądu (do drugiej połowy lat 60 XX w.) mięsa były peklowane, jako że nie było możliwości mrożenia. <i>„Ja tam nawet wolałam takie peklowane”.</i>
12.	Topienie Marzanny	<i>„Nie było czasu na takie rzeczy”.</i> Dzieci w szkole topiły Marzannę.
13.	Środa Popielcowa	<i>„Środa Popielcowa to początek Wielkiego Postu”.</i> Tradycyjnie utrzymują bezmięsny post, jak zdarza się możliwość to wybierają się na msze.
14.	Śródpoście	Do Wielkanocy (do Wielkiej Soboty) wszystkie piątki obowiązkowo poszczą.
15.	Niedziela Palmowa	Zwykle sami robili, w tym roku kupiła gotową. Do zeszłego roku robiła sama z gałązek z baziami i gryczpanu (bukszpanu). Poświęconą palmę trzyma w domu przez cały rok, po roku palmę należy spalić (<i>„święconego się nie wyrzuca”</i>). Ksiądz w kościele pali palmy, a popiołu który pozostaje używa do posypywania głów wiernych podczas Środy Popielcowej.
16.	Triduum Paschalne	W Wielki Czwartek. W Wielką Sobotę wieczorem jadą na msze do kościoła, która jest bardzo uroczysta. Podczas tej mszy ksiądz święci wodę, ogień i paschał. Od poświęconego ognia ksiądz zapala duży paschał (świecę), w kościele jest ciemno, ksiądz chodzi z tym zapalonym paschałem, zatrzymuje się trzy razy i mówi „Światło Chrystusa”, a wierni odpowiadają „Bogu niech będą dzięki”. Poświęconą wodę wierni mogą sobie zabrać do domu. Informatorka również zabiera poświęconą wodę do domu.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	Do koszyczka na święcenie potraw wkładają jajko, sól, pieprz, kawałek chleba, kawałek babki, biała kielbasa, szynka, <i>„pomarańczko”</i> , ozdoby. Pisanki przygotowują gotując jajka w łupinkach z cebuli lub <i>„popisało się trochę pisakami”</i> Na

		<p>rezurekcje nie trzeba już iść, jako że się uczestniczy w mszy sobotniej, która zwalnia z obowiązku pójścia do kościoła w Wielką Niedzielę. Ten dzień zaczynają od uroczystego śniadania.</p> <p>W pierwsze święto wielkanocne jest taka tradycja, że powinno się obejść z wodą poświęconą (tą z Wielkiej Soboty) pola i pokropić te pola. Ma to uchronić od kataklizmów, gradu i innych nieszczęść. Na polach należy też zostawić skorupki z poświęconych jajek, w tym samym ochronnym celu.</p>
18.	Poniedziałek Wielkanocny	Śmigus Dyngus.
19.	Zielone Świątki	<p><i>„To jest święto ludowe – robią zabawy, festyny. Taterzem, brzożkę się przynosi do domu, ubierano.”</i> Święto Ducha Świętego. Matka informatorki, w czasach młodości ustrajała dom gałęziami brzozy, tatarakiem, ustrajała miejsce nad drzwiami. Nie wie dlaczego to robiono – <i>„taka tradycja”</i>. Informatorka przynosi do domu gałęzie brzozy, które wkłada do wazonu <i>„brzożka odstresowuje podobno, mówią że jak ktoś zmęczony to powinien pod brzożą usiąść”</i>.</p>
20.	Boże Ciało	Procesje i ubieranie ołtarzy. Ołtarze dekoruje się brzożką i kwiatami.
21.	Św. Jana	<p><i>„My tam na wsi nie obchodzimy. Ja tam nie miałam czasu. Miałam dzieci, gospodarstwo”</i>.</p> <p>Matka informatorki pamięta, że za czasów jej młodości w św. Jana chłopcy rzucali wianki na wodę, a dziewczęta łowiły. Która pierwsza wyłowiła ta pierwsza miała wyjść za mąż.</p>
22.	MB Zielnej	Na Matki Boskiej Zielnej do kościoła nosi się bukiet z kwiatów, zbóż, ziół i warzyw (koperku, marchewki). Po poświęceniu takiego bukietu trzyma go w domu przez rok, aż do następnej MB Zielnej. Zeszłoroczny bukiet pali w piecu,

		analogicznie jak z palmą (na Niedzielę Palmową).
23.	MB Siewnej	Jechało się do kościoła. Ziemia musiała być oprawiona i przygotowana do siewu. Informatorka zna zwyczaj święcenia nasion, ale u nich we wsi tego nie kultywowano.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	Sprząta się groby, stawia kwiaty, świeci znicze. Uczestniczy we mszy i odwiedza groby.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Dni Krzyżowe – 10 maja. W kościele odprawia się msze z prośbą o dobry urodzaj.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	Kiedyś się w domu rodziło, nie było takiego zamieszania, tych wszystkich udogodnień.
2.	Ślub i wesele	Kiedyś wesele robiono w domach. Była orkiestra, oczepiny – rzucanie kapeluszem (informatorka miała kapelusz zamiast welonu). Tydzień przed ślubem odbywał się „polteram”. <i>„Trzeba było postawić młodzieży trochę wódki, żeby szkła nie nabili, pierza nie nasypali. Inaczej trzeba było posprzątać. Pojedli, popili i poszli do domu”.</i>
3.	Śmierć i pogrzeb	Teraz jest inaczej, bo teraz jest zakład pogrzebowy. Wcześniej należało zgłosić zgon księdzu. Zmarły leżał przez trzy dni w domu, przez ten czas w domu zmarłego zbierali się mieszkańcy wsi na wspólnym odmawianiu różańca w intencji duszy zmarłego. Informatorka pamięta, że zmieniło się to od momentu, gdy weszły zakłady pogrzebowe; nie potrafi podać, choćby w przybliżeniu czasu gdy tak się stało.
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.

Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa	„Tu w naszej gminie są takie zespoły – Duszniczanki w Dusznikach, Niewierzanki w Niewierzu, w Chelminku Radość” Informatorka nie zna żadnych szczegółów dotyczących tych zespołów. Ze sposobu w jaki o nich mówi, można wywnioskować że nie darzy ich szczególną atencją.	
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy	Brak informacji.	
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych	Nie ma żadnych potraw, ani produktów regionalnych.	
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	We wsi stoi krzyż. „Stoi dawno, może ze sto lat temu postawiony, żeby zaznaczyć że tu mieszkają katolicy”. W Mieścisku nie ma żadnych kapliczek.
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	Brak informacji.
4.	Miejsca kultu religijnego	Brak informacji.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	Brak informacji.
6.	Lokalne odpusty	Są dwa odpusty: 8 grudnia jest odpust na święto Matki Boskiej Niepokalanego Poczęcia w Bytyniu (ze względu na to, że parafia jest pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny) oraz 8 maja odpust w imieniny św. Stanisława ze Szczepanowa. Wokół kościoła stoją stragany, jest

		celebrowana uroczysta msza. Proboszcz zaprasza w gošcinę innych księży.
V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie		
1.	Dożynki	Dwa lata temu odbywały się dożynki gminne w Mieściskach. Odbyła się msza. Wieś przygotowała wszelakie dekoracje „ubrali babę, chłopca, baloty ustawili” („baba” to duży snopek słomy ubrany w stare ubrania i wymalowany tak, aby przypominał babę, analogicznie jest z „chłopem”, „baloty” to snopki słomy sprasowanej, też przystrojone, ale dowolnie, według fantazji). Przygotowano wieńce dożynkowe, dla wójta i dla sołtysa z każdej wsi gminnej. Nie wie jak dokładnie, kto przygotowuje, jak są robione i jak wyglądają „może, że dla wójta bardziej okazałe”. Każdy z nich (czyli wójt i każdy sołtys) dostaje chleb dożynkowy, który mogą zabrać do domu lub podzielić między mieszkańców. Gra orkiestra, idzie korowód dożynkowy (korowód jest nową tradycją, od 20 lat). Dożynki tak zawsze wyglądały od kiedy informatorka pamięta.
2.	Dni gminy/wsi	Nie obchodzą dni wsi, a o dniach gminy nic nie wie.
3.	Lokalne festyny	Nowy sołtys zorganizował w zeszłym roku „Zakończenie lata”. Było to jakoś pod koniec sierpnia. Przyjechały Jarzębinki „te co śpiewały Koko koko – Euro spoko”. Była zabawa.
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	Brak informacji.